



2023. október 27. péntek – 5784. hesván 12.

www.frankel.hu

péntek kabalat szabat 18:30 | gy. gy. 17.17 | szombat 10:00 | havdala: 18:20

75/5

LEH LEHÁ

(I. Mózes 12.1. – 17.27.)



Ábrahám elhagyja a szülői házat és Kánaánba, az Ígéret Földjére megy, ahol a monoteizmust terjeszti. Különböző kalandok után, melyek állomásai Egyiptom, a filiszteus Grár, majd a Ismáél körüli bonyodalmak. Végül körülmetéli magát és isteni ígéretet kap, hogy felesége, Sára, fiút fog szülni neki.

“Menj el”. Ur-Kaszdinból, szülőföldjéről, házanépével és unokatestvérével, Lóttal, mondta az Örökkévaló Ábrámnak, “telepedj le azon országban, melyet megmutatok neked... megáldom, aki téged áld, és megátkozom, aki téged átkoz”. Ábrámnak szoltak e szavak, a későbbi Ábrahámnak, aki feleségével, Szárájjal érkeztek Kánaán országába. Éhség dúlt Kánaánban, ezért Egyiptomba mentek, de féltek az ottani erkölcsöktől, ezért Ávrám húgának nevezte feleségét. Az Örökkévaló megmentette Száráj becsületét. Délnek mentek, fel Kánaánba, és itt nagy nyája, gazdagsága volt Ábrámnak, Lótnak. A legelő kevésnek bizonyult és ezért útjuk eltért, Lót a termékeny, de Szodomába tartott. Közben kitört az első “világháború”. Két szövetségbe tömörült királyok harcoltak egymás ellen. Lót fogságba esett. Egy menekült jelentette, Ábrámnak a hébernek, hogy unokatestvére fogoly. Itt fordul elő először a Bibliában a megnevezés – héber -, amely mindmáig e nép, vallás egyik jelzője. Jelentése: túlpárti. Mert Ávrám az Eufrátesz másik oldaláról érkezett Kánaánba. De jelentheti Ébert is, Sém leszármazottját is. Sém Noé fiának nemzetsége: Árpáksád akinek fia Selah, Selah fia Éber. Egy helyen áll, hogy Sémnek fia volna Éber, jóllehet dédunokája volt, de lehetett szellemi fia. Ugyanis ők ketten létesítették az első iskolákat, ahol az egyisten hitet tanították. A magyarázók szerint Jákob is járt ezen iskolába, mielőtt Lában házába költözött. Ávrám, a héber, szolgáljával Eliezerrel és háromszáztizennyolc emberével legyőzte a királyokat és kiszabadította Lót.

Lech-löchá (לך-לך) megkezdí Izrael őstörténetének elbeszélését a három ősatya életének leírásával. A három közül a legelső, Ábrahám, minden szempontból a legjelentősebb. Ő az óbabilóniai Úr városának lakója volt, mikor Isten így szólt hozzá: “Menj el magadnak országodból, szülőföldedről és atyád házából abba az országba, mit mutatok neked, és nagy néppé teszek.” A Talmud szerint Ábrahám tíz próbatételen ment keresztül és ez volt az első. Babilóniában többistenhit és bálványimádás uralkodott. Legenda meséli, hogy Ábrahámot tüzes kemencébe vetették, mert nem volt hajlandó istenként imádni a királyt. Ő akkor már felfedezte az igazi, egyetlen Istent, aki megmentette őt a tűzhaltól. Ezután szólította fel Isten az ősatyát szülőhazájának elhagyására. Így ez a próbatétel nemcsak vándorlás volt, hanem elhagyása apja hitének és a monoteista hit szolgálatába állt. Noáchhal ellentétben ő nem elégedett meg azzal, hogy saját maga felfedezte Istent. Hitét terjesztette mások között. Családján kívül magával vitte Kánaánba “a lelkeket, kiket szerzett Cháránban”. Az egyistenhit erkölcsi tanítását saját életében gyakorolta. Békeszeretete nyilvánult meg abban, hogy unokaöccsének, Lótnak átengedte a jobb termőföldet. Ugyanakkor harcba indult fogságba esett unokaöccse kiszabadításáért. Háborús győzelme után lemondott a hadizsákmányt őt megillető részéről. “Még egy fonalat vagy cipőfüzöt sem veszek el tőled” – mondta, Szodoma királyának. Kánaánba érve bejárta az országot szélteben-hosszában, mert Isten az ő utódainak ígérte azt. “Azon a napon szövetséget kötött Isten Ábrahámmal, mondván: utódaidnak adom ezt az országot Egyiptomtól a nagy folyóig.” A szövetség fiú utódot is ígért a gyermektelen Ábrahámnak. “Ő hitt Isten szavában és ez nagy érdeme volt.” A Midrás sok elbeszéléssel egészíti ki a bibliai történetet. Ábrahám nem tudta elfogadni a bálványimádó kultuszt. Apjának, Teráchnak is bizonyítani akarta, hogy a bálványszobrok élettelenek és összetörte azokat. Saját maga keresésére indult a Legfelső Erőnek. Eleinte a természet erőiben, tűz, víz, nap, hold, stb. vélte látni azt. Végül rájött arra, hogy a természet minden jelensége az egyetlen láthatatlan Isten alkotása és annak uralma alatt áll. Ő a monoteista hit “atya”. Eredetileg Ábrámnak hívták, Isten változtatta meg a nevét, hozzátevé a “hé” betűt, mondván, hogy “népek atyjává teszek”. A Talmud szerint Ábrahám a népek tanítója. Tanítványai mindazok, akik kitűnnek az ő tulajdonságaival, elsősorban jóakarattal és szerénységgel. A zsidó nép tőle származtatja magát. De Ábrahám “gyermekének” számítanak mindazok, akik elfogadják tanítását. A zsidó vallásba betérőket Ábrahám fiának nevezzük és a született zsidókkal egyenlő jogúak. Hetiszakaszunk elbeszélése szerint Ábrahám felesége, Szárá még nem szült utódot, mikor Isten szövetséget kötött férjével. Ábrahám korábban ágyasának tette meg szolgálóját, Hágárt és az fiú utódot szült neki. Jismaél néven. Így a később született Jicchák és Jismaél féltestvérek voltak. Az arabok hagyománya szerint Jismaél az ő ősapjuk. (Vagyis ezek szerint a zsidók és az arabok rokonok!) Ábrahámot Ibrahimnak nevezik, vagy a “Dicső”-nek. (Chevron arab neve Alchalil, a dicsőséges.), A hetiszakasz a brit-milá parancsával végződik. A szertartást mind a mai napig Ábrahám szövetségébe való felvételnek nevezik. “Nyolcnapos korában metéltessék körül minden fiúgyermek minden nemzedékben... örök szövetség lesz ez köztem és köztetek.” Jismaél 13 éves korában metéltetett körül. Az araboknál ma is ez a kor a szertartás megtartására. Hetiszakaszunk szerint nincs közelebbi rokonunk, mint az “izmaeliták” (arabok). A történelem tanúsága szerint nincs nagyobb csapás a testvérgyűlöletnél. És valóban, napjaink eseményei is érzékelteik, hogy vannak Ábrahámnak utódai, akik nem méltó tanítványai a nagy ősatyának.

„És nagy nemzeté teszlek, és megáldalak téged, és felmagasztalom a te nevedet, és áldás leszel.” Ez az első kommunikatív aktusok egyike Ábrahám pátriárka és az Örökkévaló között, amelyben az Örökkévaló számos jutalmat ígért Ábrahámnak, ha otthagyja a szülőföldjét. Az egyik jutalom az volt, hogy Ábrahám „áldás lesz”. Rási szerint ez azt jelenti, hogy képes lesz áldást osztani másoknak. Viszont a héber eredeti másképpen is érthető: „és legyél áldás”, tehát felszólító módban. Más szóval, az Örökkévaló megparancsolta Ábrahámnak, éljen olyan életet, hogy már a jelenléte áldást jelentsen mindenkinek a környezetében. Ábrahám nagyon sok áldást kapott az Örökkévalótól, de mindezzel együtt járt a fenti parancsolat is, hogy viselkedjen úgy, hogy önmaga áldás legyen. Mind az áldások, mind a fenti parancsolat nemcsak Ábrahámról, hanem az összes leszármazottjára, a zsidó nép egészére is érvényes. Ennek szellemében arra kell tehát törekednünk, hogy a jelenlétünk megörvendeztessen másokat, hogy a családjuk örüljön, mikor hazajövünk, az emberek élvezzék a társaságunkat, és valami olyasmit hozunk létre, ami mások szemében érték és hasznos. Így valóban áldássá válhatunk a fenti parancsolatnak megfelelően.

Pirké Ávot (Az atyák tanításai) azt tanítja, hogy „Ávráham Ávinu (Ábrahám ősatyánk) 10 megpróbáltatáson ment keresztül (ezek közül egy volt a „Lech Lechá”, a szülőhelye elhagyása egy ismeretlen helyre Isteni ígéretre támaszkodva), és mindegyikben helytállt.” (Atyák tanításai 5:4) Rabbi Chaim Volozhiner (1) megjegyzi erről a misnáról, hogy egy korábbi misna is említést tesz Ábrahámról, de meglepően kihagyja az „Ávinu”, ősatyánk megnevezést. A Példabeszédek (20:7) versére alapozva: „Aki az ő tökéletességében jár, igaz ember, boldogok az ő fiai ő utána”. Rabbi Chaim elmagyarázza, mi lehet az, amit úgy nevezünk: „A spirituális lamarckizmus elmélete”. A filozófusra, Lamarckra támaszkodva: az organizmusok megváltoztatják viselkedésüket a környezeti változások hatására, ami viszont megváltoztatja a szervezetüket, és ezt a „javított változatot” öröklik az utódok. Például a zsiráfok hosszú nyakukat és első lábaikat generációkon keresztül arra fejlesztették ki, hogy magas fák levelei után kutassanak, felnyújtózkodjanak a levelekig. Ezután a nyújtott nyakukat és lábaikat örökölték az utódjaik is. Bár ez a teória nem lett bizonyítva a fizikai világ tudományában, mindazonáltal teljesen igaznak bizonyul a lélek birodalmában. Hiszen aki feljebb jut egy spirituális létrán és szinteket ér el, az mindenképpen hagy ebből utódaira is. A magyarázók rámutatnak, hogy a „niszajon” szó, ami próbatételt jelent, a „nész”, zászló szóból ered, jelentése: az élet célja felemelni az egyént, úgy, hogy segítse felismerni a lehetőségeit is. Ábrahámnak azért kellett átmennie 10 megpróbáltatáson, mert őt szánták arra, hogy „Ávinu” legyen belőle, ő legyen egyszer a szent zsidó nép atyja. A próbatételeket sikeresen teljesítve derült ki, hogy a „Spirituális lamarckizmus” útján ő lesz az örökítője utódjainak, és ezáltal a zsidó emberek spirituális DNS-ének. Rabbi Chaim Volozhiner ezt alkalmazza annak magyarázására, hogyan lehet, hogy annyi egyszerű zsidó ember évszázadokon keresztül képes volt feláldozni az életét és meghalni, megszentelve az isteni nevet, hűen kitartani a zsidósága mellett, hite mellett.. Ez ugyanis bele van kódolva a zsidók lélekgenetikájába, hogy képesek legyenek erre, olyan elszántsággal, mint Ábrahám, amikor inkább Nimród tüzes kemencéjébe dobatta magát, minthogy le kelljen mondania az egyistenhitről... Ábrahámmal hasonlítja Rabbi Chaim az egyszerű zsidók arra vonatkozó készítését, hogy rettenetes körülmények közepette tegyenek meg óriási távolságokat családjakkal együtt, azért, hogy Izrael földjén telepedhessenek le. Amikor saját életünk során arra törekszünk, hogy a Tóra és Isten szellemében fejlődjünk, és feljebb emelkedhessünk a spiritualitás létráján, tegyük ezt örömmel: a mi eredményeink nemcsak minket emelnek majd fel, hanem egyszer a mi utódaink is e spiritualitás részesei lesznek.

HÍREK A VILÁGBÓL

Cseh miniszterelnök: Izraelnek jogában áll megvédenie magát. https://bzsh.hu/2023/10/25/cseh-miniszterelnok-izraelnek-jogaban-all-megvedenie-magat/
Nem kérdéses, hogy Izrael bevonul Gázába. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/netanjahu-nem-kerdeses-hogy-izrael-bevonul-gazaba
Félelmetes órákat éltek át a manhattani Cooper Union kampuszának zsidó diákjai szerda délután, miután egy Hamasz-párti tüntetés résztvevői üldözőbe vették őket. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/new-york-zsido-diakok-a-konyvtarba-zarkoztak-palesztinparti-tuntetok-rajuk-akartak-torni-az-ajtot
Az ismeretlen elkövetők üzenetet is hagytak az étterem ablakán. https://akibic.hu/2023/10/26/izraeli-zaszlot-tortek-le-egy-budapesti-koser-etterem-homlokzatarol/
Tel Aviv rakétatámadás alatt és egy hangfelvétel. https://ujkelet.live/2023/10/26/tel-aviv-raketatamadas-alatt-es-egy-hangfelvetel/
Harari is kritizálja a Hamasz terrortámadását relativizáló baloldalt. https://izraelinfo.com/2023/10/26/149935/
Magyar katonák kerültek veszélybe az izraeli légicsapások miatt. https://www.atv.hu/belfold/20231026/most-erkezett-magyar-katonak-kerultek-veszelybe-az-izraeli-legicsapások-miatt
Izrael a Gázai övezet kettévágásával próbálja előkészíteni a terepet az offenzívához. https://telex.hu/kulfold/2023/10/26/hamasz-gaza-menekultek-izraeli-celpont-evakuacio-ovezet-offenziva
A külügy megerősítette, hogy két magyar túsó is van Gázában. https://24.hu/kulfold/2023/10/26/izrael-hamasz-palesztinok-haboru-elo-kozvetites-percrol-percre-2023-10-26/#hetezer-palesztin-halt-meg-az-izraeli-bombazasokban-a-gazai-egeszsegugyi-miniszterium-szerint

<p>24 óra alatt több mint 400 csapást mért Gázára Izrael, Macron az Iszlám Államhoz hasonlította a Hamászt. https://hvg.hu/vilag/20231024_Izrael_palesztin_haboru_Hamasz_Gazai_ovezet</p>
<p>Egyhangúlag elítélte az Országgyűlés a Hamász Izrael elleni támadását. https://nepszava.hu/3213318_orzaggyules-hatarozatt-izrael-hamasz</p>
<p>Ezeket a titkokat tudta a Hamász Izrael hadseregéről. https://index.hu/kulfold/2023/10/25/terror-izraelben-hamasz-izrael-haboru-iran-dokumentumok-gazai-ovezet-kibuc-izraeli-palesztin-haboru/</p>
<p>Új lézer- és GPS-irányítású fegyverrel csapott le az izraeli hadsereg a Hamászra. https://mandiner.hu/kulfold/2023/10/uj-lezer-es-gps-iranyitasu-fegyverrel-csapott-le-az-izraeli-hadsereg-a-hamaszra</p>
<p>Szijjártó Péter: elfogadhatatlan az Izrael elleni terrortámadás bármifajta megmagyarázása vagy relativizálása. https://bzsh.hu/2023/10/25/szijasrt-peter-elfogadhatatlan-az-izrael-elleni-terrortamadas-barmifajta-megmagyarasava-vagy-relativizalasa/</p>
<p>Egy izraeli elit harcokcsizó egység számos terroristát likvidált Gázában. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/egy-izraeli-elit-harcokcsizo-egyseg-szamos-terroristat-likvidalt-gazaban</p>
<p>A jövőben biztosítani kell, hogy az iszlamista Hamász terrorszervezet soha többé ne félemlíthesse meg Izraelt, és ne használhasson palesztin embereket védőpajzsként, valamint hosszú távú megoldást kell találni a válság lezárultát követően. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/biden-biztositani-kell-hogy-a-hamasz-soha-tobbe-ne-felemlithesse-meg-izraelt-ket-allamra-van-szukseg</p>
<p>A 2023. októberi trauma fogja ezentúl meghatározni Izrael identitását. https://akibic.hu/2023/10/24/david-grossman-kik-leszunk-amikor-feltamadunk-a-hamvakbol/</p>
<p>A 9 napos baba megmentése a lángoló házban a mérsárlás alatt. https://ujkelet.live/2023/10/26/a-9-napos-baba-megmentese-a-langolo-hazban-a-meszarlas-alatt/</p>
<p>Szárzaföldi műveletet hajtott végre egy izraeli elitegység Gázában. https://izraelinfo.com/2023/10/26/szarazfoldi-muveletet-hajtott-vegre-egy-izraeli-elitegység-gazaban/</p>
<p>A Hamász túszainak szabadon engedését követelték a budapesti Vörösmarty téren. https://www.atv.hu/belfold/20231026/a-hamasz-tuszainak-szabadon-engedeset-koveteltek-a-budapesti-vorosmarty-teren</p>
<p>Az izraeli katonai hírszerzés szerint a Hamász akadályozza a palesztinok menekülését. https://24.hu/kulfold/2023/10/26/izrael-hamasz-palesztinok-haboru-elo-kozvetites-percrol-percre-2023-10-26/#az-izraeli-katonai-hirszerzes-szerint-a-hamasz-akadalyozza-a-palesztinok-menekuleset</p>
<p>Nyolcezer rakétát lőttek ki a Gázai övezetből Izraelre a háború kezdete óta. https://hvg.hu/vilag/20231026_izraelipalesztin_haboru_2023_raketak_Gazai_ovezet_Vaskupola_Joe_Biden_Hezbollah_Hamasz_Iran</p>
<p>Greta Thunberg kiállt a palesztinok mellett, az izraeli külügy szerint nem kellett volna. https://nepszava.hu/3213024_greta-thunberg-palesztinok-gaza-izrael</p>
<p>Fülke – Izraeli-palesztin háború: Vékony a vonal az önvédelem és a humanitárius katasztrófa között. https://hvg.hu/vilag/20231018_Fulke_Izrael_Hamasz_Gaza_Hezbollah_Iran_USA_podcast</p>
<p>Netanjahu: miniszterelnökként felelős vagyok az ország jövőjének biztosításáért. https://bzsh.hu/2023/10/26/netanjahu-miniszterelnokkent-feelos-vagyok-az-orszag-jovojenek-biztositasaert/</p>
<p>Izrael elhalaszthatja Gáza megszállását, míg az USA kiépíti a légvédelmi rendszerét. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/izrael-elhalaszthatja-gaza-megszallasat-mig-az-usa-kiemiti-a-legvedelmi-rendszeret</p>
<p>Oroszország és Kína szerda este megvétózta az ENSZ Biztonsági Tanácsa elé terjesztett amerikai javaslatot, amely elítélte a Hamászt, felszólított az izraeli túsok azonnali szabadon bocsátására és elismerte Izrael önvédelemhez való jogát a terror ellen. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/oroszorszag-es-kina-megvetozta-a-hamaszt-elitelo-bt-hatarozatot</p>
<p>El sem lehet képzelni azokat az embertelen szörnyűségeket, amiket műveltek, és amiket a holokauszt óta nem látott a világ – mondja Luca, egy Izraelben élő fiatal anyuka két kisgyerekekkel, akinek a háború miatt kellett hazatérnie Izraelből Budapestre. https://akibic.hu/2023/10/25/menekules-otthonrol-haza-szulokent-a-legszornyubb-remalmom-valt-valora/</p>
<p>Vaskardok: 2 magyar-izraeli kislányt is fogva tartanak Gázában. https://ujkelet.live/2023/10/26/vaskardok-2-magyar-izraeli-kislanyt-is-fogva-tartanak-gazaban/</p>
<p>Világ zsidósága, egyesüljete! https://izraelinfo.com/2023/10/26/vilag-zsidosaga-egyesuljete/</p>
<p>Reagált Izrael a Moszkvában tartózkodó Hamász-delegáció tárgyalására. https://www.atv.hu/kulfold/20231026/reagalt-izrael-a-moszkvaban-tartozkodo-hamasz-delegacio-targyalasara</p>
<p>A budapesti metró hosszának sokszorososa lehet a Hamász alagútrendszere, ahol az elengedett túsokat is fogva tartották. https://telex.hu/kulfold/2023/10/25/gaza-metro-izrael-alagutrendszer-hamasz</p>
<p>Egymásnak a gázai háborúval kapcsolatos indítványait vétózták meg az amerikaiak és az oroszok az ENSZ BT-ben. https://hvg.hu/vilag/20231026_haboru_USA_Kina_Izrael_Oroszorszag_ENSZ_BT_tuzszunet_vetok</p>

